

BUITENGEWOON

Verpleegkundigen op de STIP!

Het spel is begonnen

Ilona Mijland, 16 februari 2017

Programmaleider verpleegkundig leiderschap

Aanleiding: veranderende zorgvraag

- Veranderende zorgvraag
- Nieuwe visie op gezondheid (*Huber*)

“Het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.”

Niet 'zorgen voor', maar 'zorgen dat' ”

Dit heeft landelijk geleid tot:

- **Nieuwe beroepsprofiel verpleegkundige**
project V&V 2020 (2012, bijgesteld in 2014, Terpstra).
- **Nieuwe kijk op verpleegkunde**
(o.a. zelfmanagement, klinisch redeneren).
- **Nieuwe opleidingsprofielen**
voor mbo én hbo (2016).

Wat betekent dit voor het ETZ?

Advies vanuit de VAR voor functiedifferentiatie verpleegkundige beroepsgroep (2013).

Inrichten project verpleegkunde 2020 ETZ (2014).

Stuurgroep Verpleegkunde 2020

- Zorgmanager
- Leerhuismanager
- Manager P&O
- Voorzitter VAR

Projectteam Verpleegkunde 2020

- Organisatorisch hoofd
- Teamleider zorg
- Personeelsadviseur
- Opleidingsadviseur
- VAR

Verpleegkunde 2020

Een geaccordeerd beleid dat de samenstelling van de integrale **zorgteams** afstemt op de (toekomstige) **zorgvraag** in het ETZ.

Met een duidelijk onderscheid tussen mbo en hbo verpleegkundigen.

Kernwaarden

- Patiëntenzorg is het vertrekpunt!
- Het project richt zich op de **toekomst**.
- Het ETZ heeft in de toekomst, zowel mbo als hbo verpleegkundigen nodig.
- Excelleren op beide niveaus!

Resultaten Verpleegkunde 2020

- Verhouding mbo/hbo opgeleide verpleegkundigen in kaart gebracht.
- Onderscheidende functieprofielen.
- Maatwerktraject naar hbo verpleegkundige.
- Post bachelor traject
- Proeftuinen

Verhouding tussen mbo en hbo opgeleide verpleegkundigen:

- nu **25%** hbo opgeleide verpleegkundigen.
- nu **75%** mbo opgeleide verpleegkundigen.

Onderscheidende functieprofielen voor mbo en hbo verpleegkundigen geformuleerd

- Beroepsprofielen V&VN
- CanMEDS-rollen
- Profielen JBZ

Profiel hbo opgeleide verpleegkundige

De hbo **verpleegkundige** is een reflectieve practitioner die verpleegkundig leiderschap toont en zich onderscheidt op de gebieden:

- Evidenced Based Practise (**EBP**)
- klinisch redeneren
- coachen

Profiel mbo en inservice opgeleide verpleegkundige

- Het verplegen, verzorgen, begeleiden en het coördineren van zorg aan toegewezen individuele patiënten in alle fasen van het verpleegproces.
- Het verrichten van verpleegkundige zorg binnen vastgestelde protocollen.

HBO verpleegkundigen

- Evidenced Based Practice (gebruiker), protocollen en richtlijnen up-to-date houden.
- (Onvoorspelbare) zorg verlenen op basis van klinisch redeneren.
- Coördineren van zorg (helikopterview).
- Verpleegkundig leiderschap tonen.
- Coachen.

MBO verpleegkundigen

- Evidenced Based Practice (volger). Werkt volgens protocollen en richtlijnen.
- Zelfstandig verlenen van zorg, risico's inschatten.
- Is in staat om het zorgproces van de toegewezen patiënten te coördineren.
- Multidisciplinair samenwerken.

Maatwerktraject naar hbo verpleegkundige.

- Eerste anderhalf jaar incompany Avansplus.
- Laatste jaar bij Avans Hogeschool.
- Externe stage van 25 weken.
- 8 uur per week les.
- 8 á 10 uur zelfstudie.

Selectie Maatwerktraject

- Motivatiebrief, cv en aanbeveling van LG.
- Semigestructureerd selectiegesprek.
- Assessment.
- Terugkoppelingsgesprek of diepte-interview.

- 66 deelnemers
- Uitval is laag

- Link naar film maatwerktraject:

<https://youtu.be/R5m7lu02lpo>

Post bachelor traject

- Voor onze hbo-verpleegkundigen die langer dan 5 jaar gediplomeerd zijn.
- GAP analyse uitgevoerd.
- kennis en vaardigheden up-to-date krijgen.
- Aansluiting bij het nieuwe curriculum Bachelor of Nursing 2020.
- Instaptoets.

6 modules

- Evidence Based Practice (**EBP**)
- Klinisch redeneren
- Kwaliteitszorg
- Communicatie
- Projectmatig werken
- Kwetsbare ouderen

B A C H E
L O R N U
R S I N G
2 0 2 0

EEN TOEKOMSTBESTENDIG
OPLEIDINGSPROFIEL 4.0

Scholing mbo verpleegkundigen

- Klinisch redeneren
- Basis module EBP
- ETZ leerplein (voorbehouden handelingen, communicatie, samenwerken, enz.)

Nog te ontwikkelen modules richting kwetsbare ouderen, technologische ontwikkelingen enz.

Proeftuinen

- Chirurgie ETZ TweeSteden (januari-juli 2016)
- Neurologie ETZ Elisabeth (april 2016-heden)

Proeftuin

De kern van de proeftuin is verpleegkundigen in staat stellen om **te leren** en **te experimenteren** met de nieuwe functieprofielen in een veilige omgeving.

De proeftuin biedt de mogelijkheid om te onderzoeken hoe het zorgteam kan worden afgestemd op de toekomstige zorgvraag.

Doel van de proeftuin

- Praktijkonderzoek functiedifferentiatie mbo en hbo verpleegkundigen.
- Hbo context op de werkvloer expliciteren.
- Samenstelling zorgteam afstemmen op de zorgvraag.

Uitgangspunten proeftuin

- Patiënten-vraag vormt vertrekpunt.
- Verpleegkundige beroepsgroep aan zet, management heeft faciliterende rol.
- Beide opleidingsniveaus zijn nodig en beide niveaus moeten excelleren.
- Onderscheid niet op basis van complexiteit.

Geen onderscheid op het gebied van complexiteit.

- Het ETZ verwacht in de toekomst vooral hoog-complexe patiënten.
- Het meten van complexiteit is ingewikkeld, er is nog geen bruikbaar gevalideerd meetinstrument.
- De mate van complexiteit kan gedurende de dienst sterk wijzigen.
- Complexiteit levert problemen op bij personeelsplanning.

Onderscheid wordt wel gezocht in mate van autonomie, diepgang van kennis, vaardigheden en attitude.

Kernteam

- Centrale rol.
- Deze **schept randvoorwaarden**, motiveren collega's, leerklimaat bewaken.
- Aanspreekpunt voor team.
- Verduidelijken werkwijze en profielen.
- Verwoorden gedachten/ervaringen van collega's **afstemmen op behoefte van team**.

Foto van de zorgvraag/afdeling

- Complexiteit.
- Wat is er de afgelopen vijf jaar veranderd op de afdeling?
- Welke veranderingen verwacht je de komende vijf jaar?
- Interviews met verpleegkundigen.
- Hoe ziet het personeelsbestand eruit?
(leeftijdsopbouw, verhouding mbo en hbo, enz.)

Wat doen we?

- Informatiebijeenkomst.
- 2 maal per week evalueren.
- Werken met de nieuwe profielen.
- Toepassen **CanMEDS-rollen**.
- Scholing/ proeverijtjes:
 - **SBAR**
 - **Klinisch redeneren**
 - **EBP**
 - **Coachen**

Twee maal per week evalueren:

- Verpleegkundige brengt casus in volgens SBAR-methodiek.
- Afhankelijk van de casus
 - Klinisch redeneren
 - EBP (Kritische onzekerheden)
 - Anders

Onder begeleiding van een Lecturer Practitioner.

Werken met profielen: CanMEDS

De HBO verpleegkundige als communicator

- Kan effectief communiceren op niveau van de patiënt en diens naasten met inachtneming van passende gesprekstechnieken;
- Betreft de patiënt en diens naasten bij besluitvorming t.a.v. behandeling;
- Communiqueert effectief **en neemt de leiding** met verschillende disciplines en op verschillende niveaus;
- Kan **uitstekend** mondeling en schriftelijk communiceren;
- Maakt gebruik van en is op de hoogte van moderne communicatie- en informatietechnologie, maakt hier op professionele wijze gebruik van;
- Heeft een **uitstekend** reflectief vermogen **en bedenkt oplossingen voor individuele en groepsvraagstukken**;
- **Is in staat om verschillende onderhandelings-, overtuigings-, overredings- en beïnvloedingstechnieken toe te passen.**

De MBO verpleegkundige als communicator

- Kan effectief communiceren op niveau van de patiënt en diens naasten met inachtneming van passende gesprekstechnieken;
- Betreft de patiënt en diens naasten bij besluitvorming t.a.v. behandeling;
- Communiqueert effectief met verschillende disciplines en op verschillende niveaus;
- Kan **goed** mondeling en schriftelijk communiceren;
- Maakt gebruik van en is op de hoogte van moderne communicatie- en informatietechnologie, maakt hier op professionele wijze gebruik van;
- Heeft een **goed** reflectief vermogen.

Hbo proeverijtjes

Workshops door trainers Leerhuis voor hbo verpleegkundigen:

- Coachen
- Klinisch redeneren
- EBP

Evaluatie na een half jaar

Op basis van digitale enquête en interviews met verpleegkundigen.

- CanMEDS-rollen
- Waardering evaluatiemomenten
- Leerklimaat
- SBAR- methodiek in relatie tot CanMEDS-rollen
- Waardering hbo proeverijtjes
- Gewenste verhouding tussen mbo en hbo

CanMEDS-rollen (hbo en mbo)

In welke rol is het onderscheid tussen mbo en hbo verpleegkundigen het beste zichtbaar?

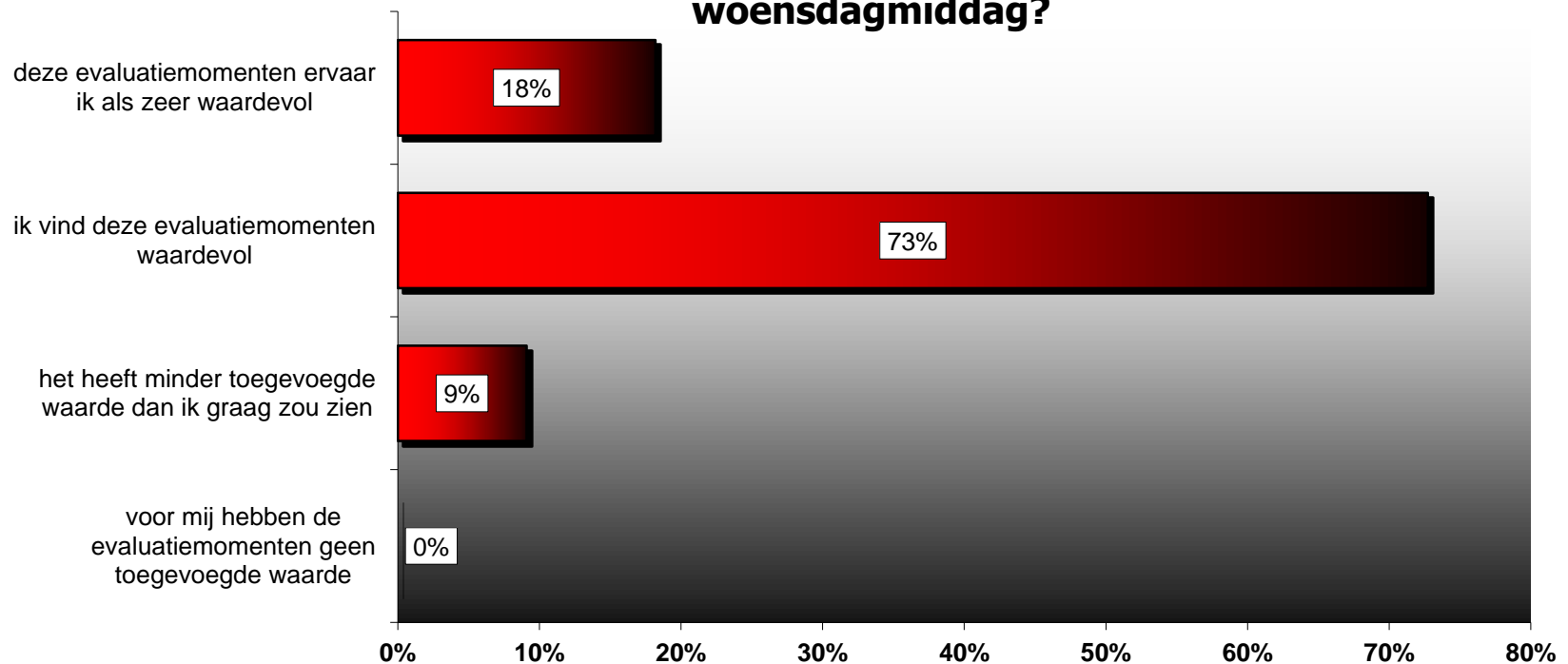
1. **Kwaliteitsbevorderaar**
2. **Organisator**
3. **Reflectieve professional**

Na 9 maanden wordt ook onderscheid rol van **gezondheidsbevorderaar** zichtbaar.

Waardering evaluatiemomenten hbo-ers

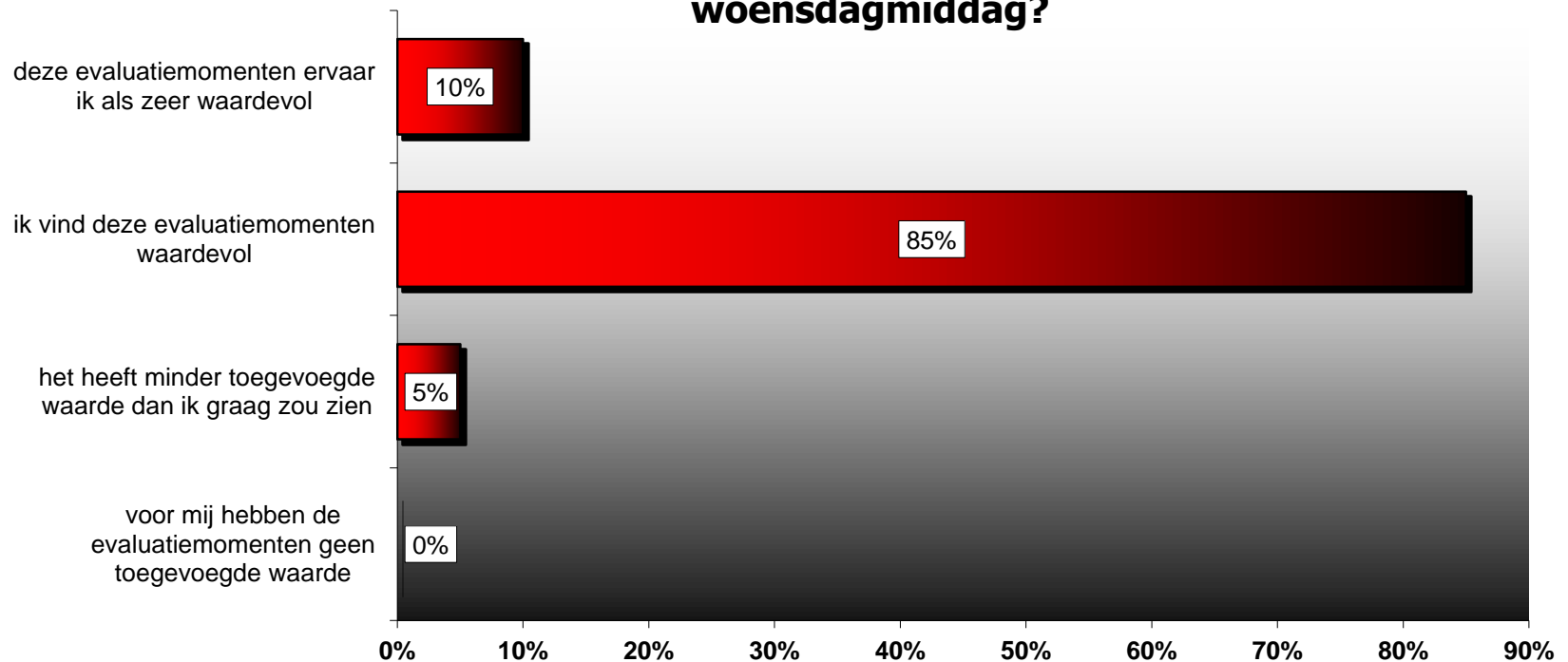
Hoe waardeer je de evaluatiemomenten op maandag- en woensdagmiddag?

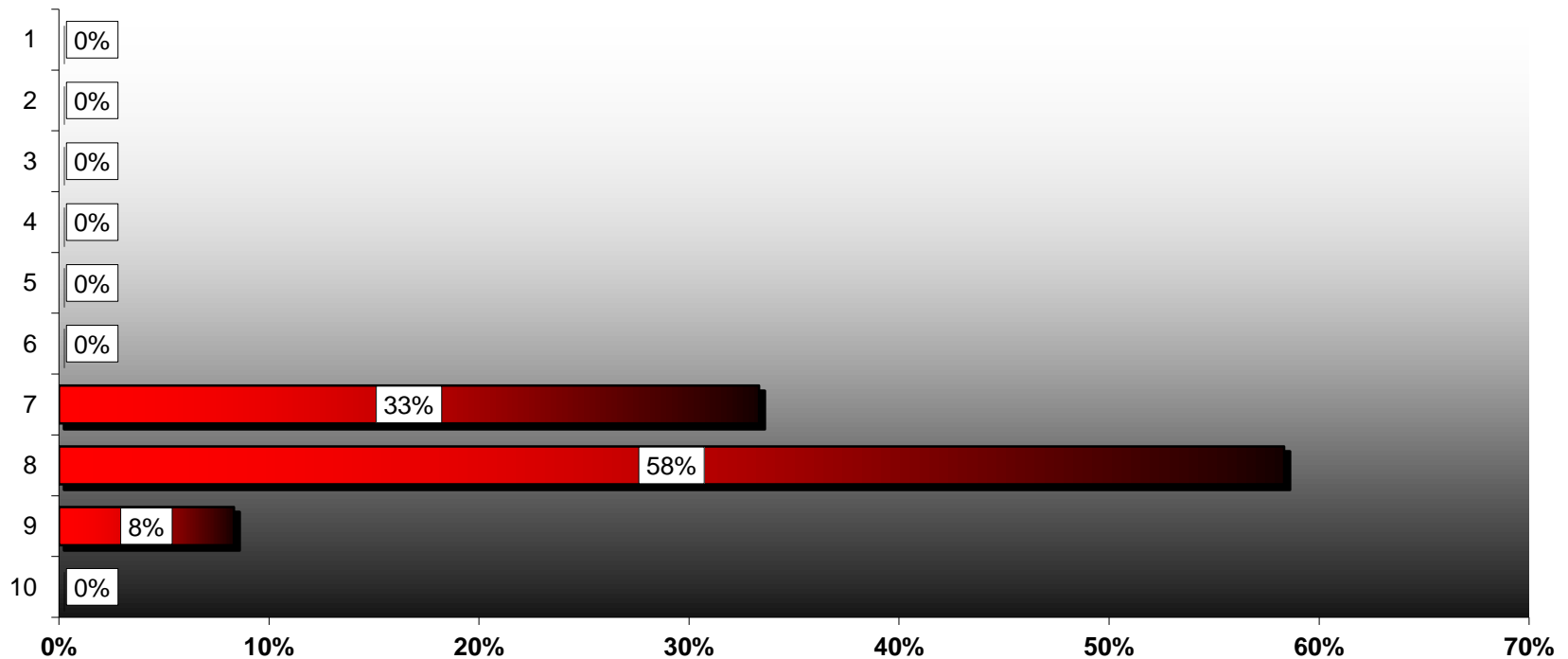
Waardering evaluatiemomenten mbo-ers

Hoe waardeer je de evaluatiemomenten op maandag- en woensdagmiddag?

Hoe waardeer jij de hbo proeverijtjes?

SBAR helpt om communicatie te verbeteren.

- Verpleegkundige en arts.
- Verpleegkundige onderling.
- Eerste stap naar klinisch redeneren.
- Van vraag naar voorstel.
- Coachen van collega's.

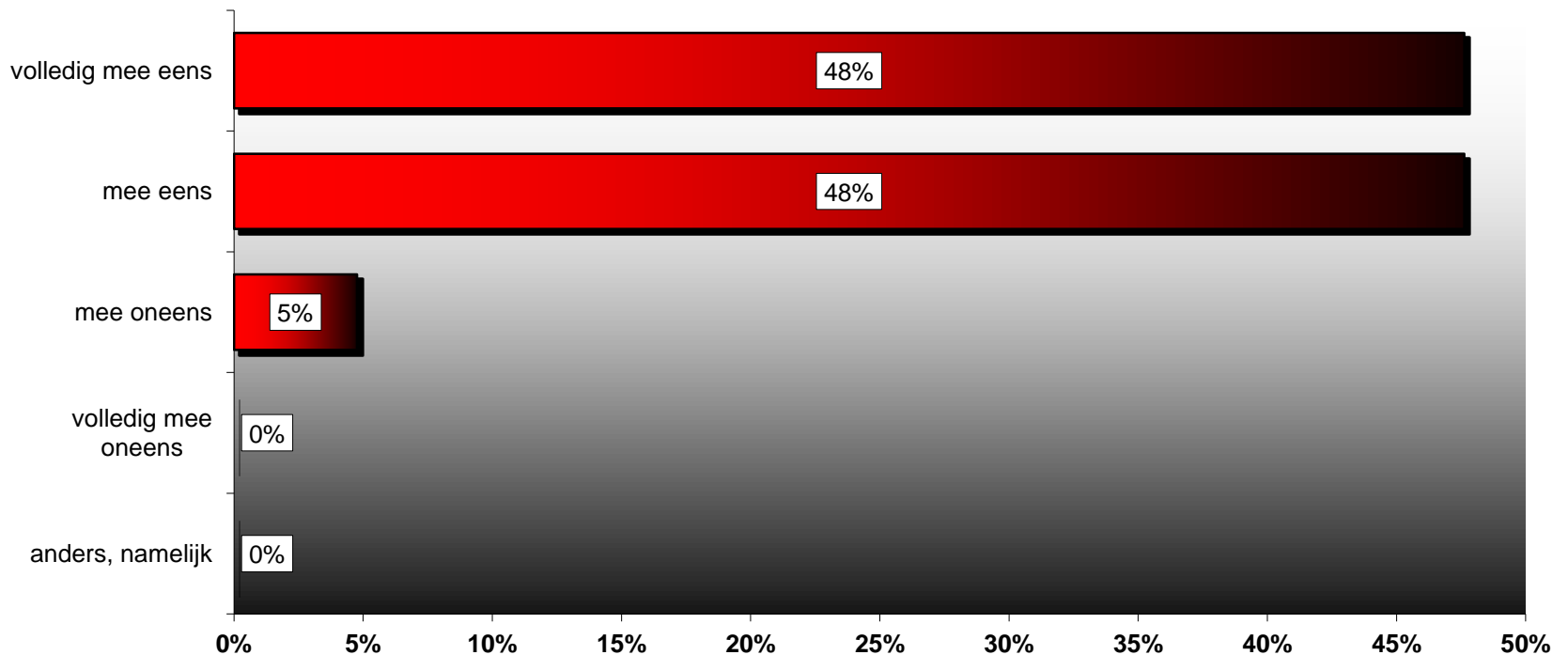

SBAR

- *'Ik wil altijd veel vertellen, maar de SBAR helpt mij om sneller bij de kern van het verhaal te komen.'*
- *Ik merk dat ik zelf actiever meedenk of over interventies die ingezet kunnen worden en eerder een voorstel doe, in plaats van je vragend op te stellen.'*

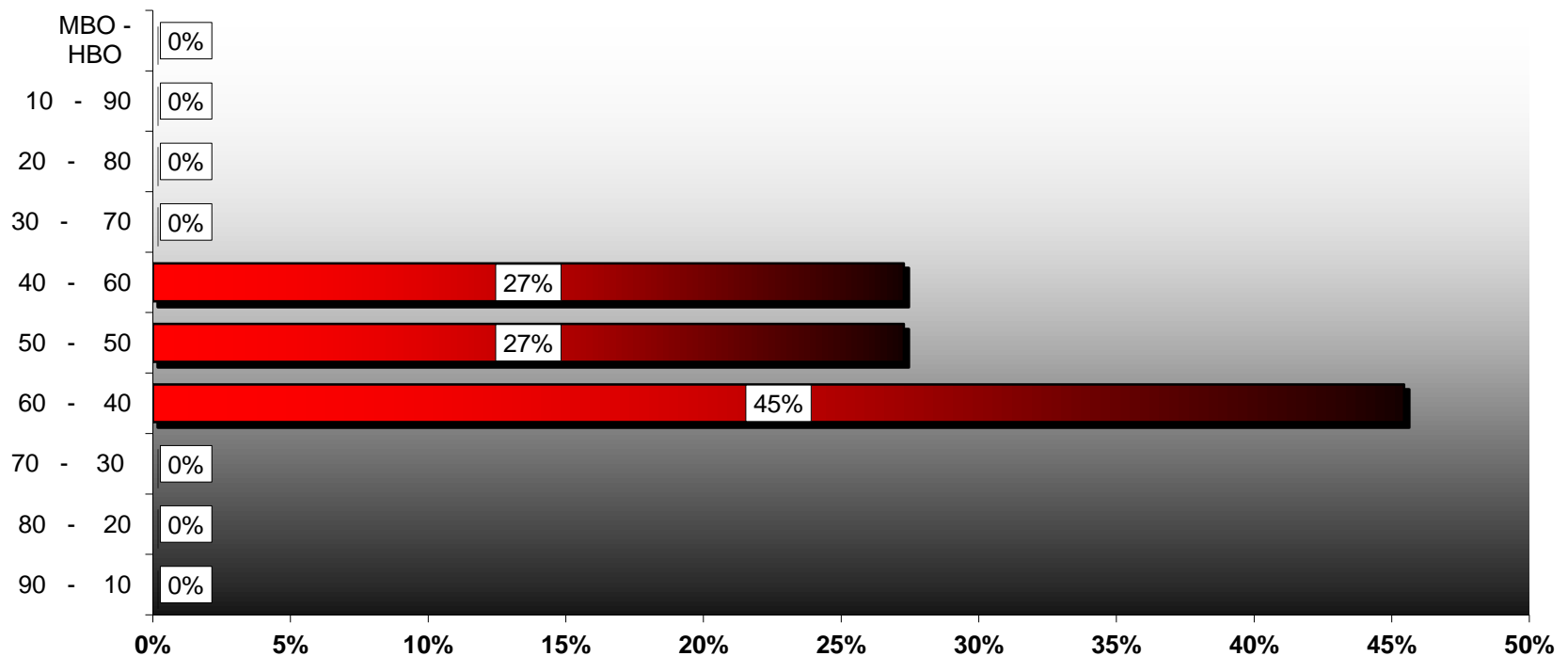

Ik ervaar een veilig leerklimaat (mbo).

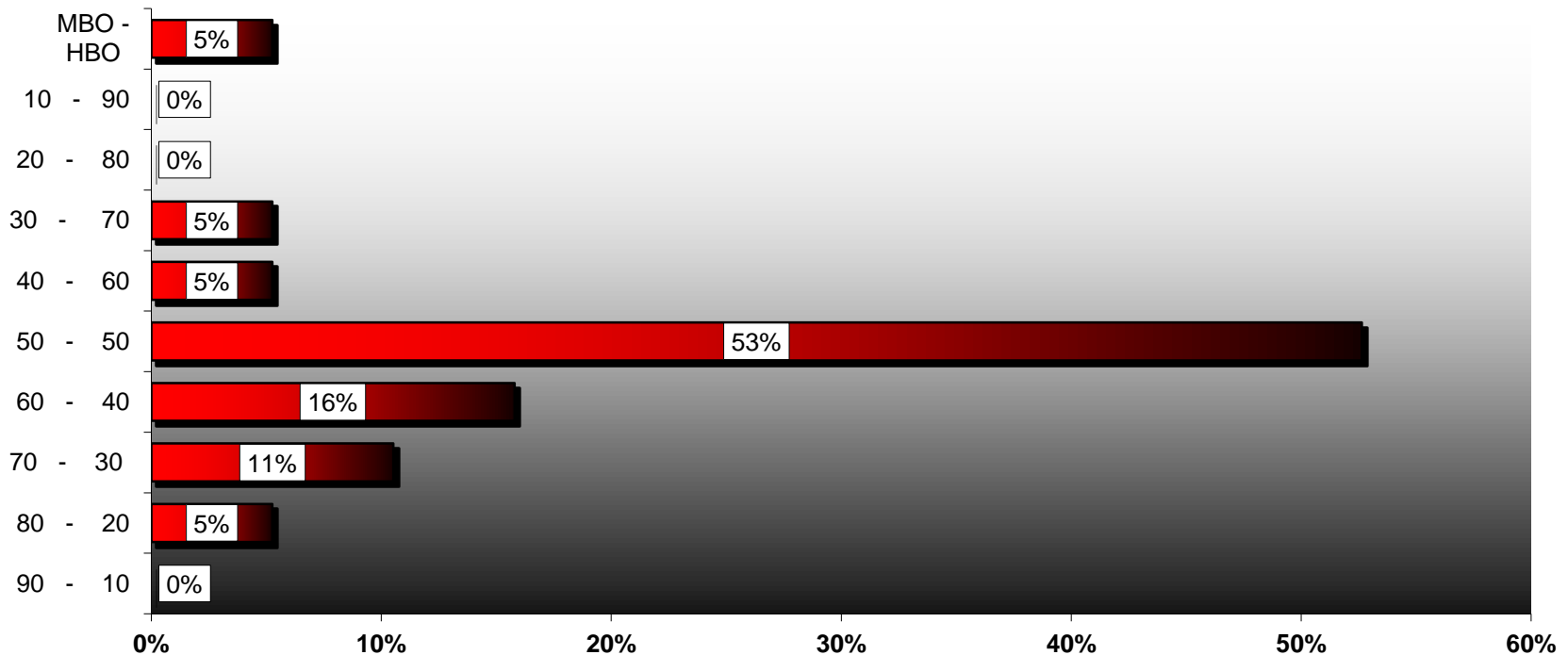

Hbo: hoe zie jij de gewenste verhouding tussen mbo en hbo niveau in de toekomst?

Mbo: hoe zie jij de gewenste verhouding tussen mbo en hbo niveau in de toekomst?

VMS (Veiligheidsmanagementsysteem)

- Prestatie indicatoren gemeten **vóór** en **ná** de proeftuin.
- Stijging zichtbaar.
- Oorzakelijk verband pas op lange termijn vast te stellen.

- Link naar filmpje proeftuin
- <https://youtu.be/WvNbeE9RBOg>

Omgang weerstand

- De zorgvrager is uitgangspunt.
- Goede informatie (landelijke) ontwikkelingen.
- Duidelijke visie organisatie.
- Bewustwording van de complexiteit.
- Gesprek aangaan over ontwikkelingen afgelopen vijf jaar en komende vijf jaar.
- Coaching.

Conclusies onderscheid mbo/hbo (1)

- Rollen van **kwaliteitsbevorderaar**, de rol van **organisator en reflectieve professional** het meest helder.
- De rol van **organisator** is versterkt door de inzet door de regisseursrol.
- Het klinisch redeneren in de rol van **zorgverlener** komt beter uit de verf.
- Er is een andere wijze van **communiceren** ontstaan door de verpleegkundigen onderling.

Conclusies onderscheid mbo/hbo(2)

- De hbo verpleegkundigen passen steeds vaker hun rol als **coach** toe.
- Reflecteren en het geven van feedback is meer een normaal onderdeel van het werk geworden.
- Onderscheid is rol **samenwerkingspartner/zorgverlener** het minst duidelijk zichtbaar.
- Het mogen leren is cruciaal.

Mbo-rol

- Op basis van de resultaten van de proeftuin stelt het ETZ dat de mbo-rol **niet verandert**. Er wordt niets 'afgepakt' van de mbo verpleegkundige.
- De mbo verpleegkundige is prima in staat om kwalitatieve en veilige zorg te bieden aan hoog complexe patienten met de hbo verpleegkundige als coach op de achtergrond.

Borging

- Rol leidinggevende cruciaal voor bijsturen.
- De verpleegkundigen continueren twee keer per week de dag evaluaties.
- Eén maal per kwartaal kernteam bijeen om het verloop van de borgingsfase te bespreken.
- De projectgroep volgt het borgingsproces en faciliteert indien nodig.

Pas als de verandering onderdeel is van het dagelijkse werk, is de verandering geborgd.

Wat ging er niet goed?

- Méér duidelijkheid rollen bij aanvang proeftuin.
- Te weinig hbo-ers op de afdeling aanwezig.
- Afspraken niet nakomen.
- Rouleren van verpleegkundigen tijdens vakantieperiode.
- Beperkte aanwezigheid teamleider.
- Tijdspad van 6 maanden is (te)kort voor een veranderkundig proces.

Succesfactoren

- Samenwerking VAR, Leerhuis, P&O en management.
- Verpleegkundigen in de lead.
- Rol teamleider cruciaal.
- Combinatie post bachelor, maatwerk en proeftuinen.
- Ondersteuning door leerhuis op klinisch redeneren, EBP en coaching.
- Inzet Lecture Practitioner.
- Duidelijk standpunt en visie op mbo/hbo.
- Nakomen van afspraken.